

IV. Letnik.

5. zvezek.

Venec

cerkvenih bratovščin.

Izhaja 24. dan vsakega meseca.

Urejuje
dr. Francišek Ušeničnik.

Vsebina 5. zvezka.

	Stran
Spoštovanje redovnikov. (Namen sv. Očeta — priporočen v molitev za mesec maj)	65
Častivci in častivke presv. Rešnega Telesa. Nadškof Sigismund grof Hohenwart, ...	67
Kratka razlaga litanij presv. Srca Jezusovega Za kmeta in gospodo!	70
Prva Marijina družba na Kranjskem	73
Marijini oltarji za majnik!	74
Razna poročila	77
Izjava	79

„Venec“ prejeman pri upravništvu stane na leto 1 K 20 h, po pošti pošiljan 1 K 44 h Denar za naročbo se pošilja: Upravištvu „Venca“ v Ljubljani, Kopitarjeve ulice 2; dopisi, zahvale za uslišano molitev in darovi za pobožne namene pa uredniku pod naslovom: dr. Fr. Ušeničnik v Ljubljani, Semenišče.

V Ljubljani, 1900.

Izdaje „Katoliška Bukvarna“. — Tiska „Katoliška Tiskarna“.

Dobrotni darovi.

Za bratovščino presv. Rešnega Telesa:

Župnija: Češnjice 16 K 16 h, Kovor 24 K 60 h, Sv. Peter v Ljubljani 186 K, Bloke 71 K, Stari Log, (Kočevoško) 81 K 60 h, Koroška Bela 50 K, Velesovo 35 K, Lašče 39 K, Prem 30 K, St. Janž 15 K 40 h, Lipoglav 36 K, Bregznica 190 K, Zagradec 53 K 44 h, Vojsko 57 K 60 h, Raka 145 K 14 h, Preska 20 K, Sora 109 K 30 h, Stara Loka, drugič, 17 K 60 h, Grahovo 62 K 2 h, Rudnik 40 K, Zapoge 6 K, po čč. gg. Uršulinkah v Ljubljani 77 K, Marješič Marjeta 2 K, Jožefa Jančar 2 K, Schmalz Ana 1 K, čč. gg. Uršulinke v Loki 50 K, č. g. Feliks Zavodnik 4 K, Grad 84 K, Skofja Loka 150 K, Janče 74 K, Št. Lorenc 60 K, Stari Trg 44 K 40 h, Studeno 23 K 60 h, Brusnice 32 K Sv. Križ pri Litiji 133 K, Ajdovec 42 K, Višnja Gora 70 K 70 h, Jesenice 74 K, Sela 184 K, Struge 92 K, Podbresje 24 K, Ig 100 K, Ljubno 31 K, Sela p. Kamn. 84 K, Hinje 21 K 60 h, Podlipa 46 K, Prešganje 136 K 50 h, Stara Oselica 14 K, Št. Jurje 55 K, Trnovo 91 K, Črni Vrh nad Idrijo 80 K, Suhorija 54 K, Mozelj 34 K, Dražgoše 84 K, Dob 197 K, Leskovec 20 K, Horjul 120 K, Šmarije 140 K, Neimenovana 4 K, p. n. kanonik Kajdiš 2 K.

Za cerkev sv. Rešnega Telesa v Bolzanu na Tirolskem:

Č. g. župnik Martin Narobe 2 K, iz Št. Pavla pri Preboldu 15 K.

Za sveto Detinstvo:

Bidovec Jož. v Zalogu pri Goricah 1 K, šolarji v Dražgošah 1 K 20 h, učenka K. S. iz Mošenj 1 K, iz Kovorja 4 K, Jakob Zupančič, župnik v Gotovljah 70 K 18 h, Teresija Podboj iz Adamovega 4 K.

Za razširjanje sv. vere:

Župnik Martin Narobe 2 K, Matija Bobnar 20 h.

Za Salezijance v Turinu:

Župnik Martin Narobe 5 K.

Za trapiste v Marianhill:

Župnik Martin Narobe 5 K.

Za misijon v Afriki:

Neimenovan iz Škofje Loke 10 K.

Za najpotrebniše misijone:

Fr. Kepec 3 K, M. Starec 1 K, M. Starec 1 K, Matija Bobnar 20 h.

Za misijon v Diaspori na Nemškem:

Fr. Kepec 2 K, M. Starec 1 K, M. Starec 1 K.

Za misijonsko cerkev sv. Jožefa v Mariboru:

Župnik Martin Narobe 2 K.

Za cerkev sv. Jožefa v Priedoru:

Več oseb iz Idrije 3 K.

(Drugi darovi prihodnjič.)

Podobice presv. Srca Jezusovega,

na debelem finem papirju krasno izdelane v barvah, izvirne zaobljubne slike ljubljanske stolnice, so dobiti v prodajalnici „Kat. tiskovnega društva“ (H. Ničman) v Ljubljani 25 skupaj 1 K 20 h, sto skupaj 4 K 60 h. Na zadnji strani je natisnjena „Posvetitev presv. Srcu Jezusovemu“.

V molitev so priporočeni

I. za ves mesec maj namen svetega Očeta: *spoštovanje redovnikov.*

II. za posamezne dni:

1. *Drugi slovenski katol. shod.*
2. *Škofovi savodi v Ljubljani.*
3. *Zmaga sv. križa.*
4. *Letošnji novomašniki.*
5. *Misijoni po slov. deželah.*
6. *Katoliška delavska društva.*
7. *Poljski katoličani.*
8. *Da bi nas sv. nadangel Mihael branil v boju proti slobnosti in salezovanju hudobnega duha!*
9. *Bogoslovsne šole.*
10. *Ustanovitev kartuzijanskega samostana v Pletarjih.*
11. *Neka uboga in nesrečna družina.*
12. *Neki dušni pastir.*
13. *Neka oseba za dar stanovitnosti.*
14. *Krščanske učiteljice.*
15. *Neka oseba za dar čistosti in ponižnosti.*
16. *Goreči izpovedniki, ki jih svet obrekuje.*
17. *Možje, častivci sv. Rešnega Telesa.*
18. *Neka oseba za pomoč v izkušnjavah.*
19. *Katoliški misijoni v južni Afriki.*
20. *Neka oseba za poklic v samostan.*
21. *Da nas Bog varuje šibe potresa.*
22. *Da nas Bog varuje slabe letine.*
23. *Da nas Bog varuje ognja.*
24. *Avstrijski škofje.*
25. *Duhovniki, ki jih svet po krivici preganja.*
26. *Nedolžna mladina.*
27. *Neki mož in njegovi otroci.*
28. *Sv. Oče Leon XIII.*
29. *Cesar Franc Jožef I.*
30. *Vsi živi in mrtvi udje molitvenega apostolstva.*
31. *Bratovščina naše ljube Gospe presv. Srca.*

Molimo.

Gospod Jezus Kristus! V edinosti s onim božjim namenom, s katerim si sam hvalil Boga na zemlji v svojem presvetem Srcu in ga še zdaj hvališ bres konca v sakramentu presv. Rešnega Telesa po vsem svetu, in v posnemanje presv. Srca preblašene, bresmadežne Device Marije, Tebi darujem danes in vsak trenotek današnjega dne vse svoje namene in misli, vsa čutila in želje, vsa dela in besede.

Posebno pa Ti jih darujem za Tvojo sv. cerkev in nje poglavarja, kakor tudi za vse sadeve, ki so priporočene udom molitvenega apostolstva v tem mesecu in današnji dan.

V Katoliški Bukvarni v Ljubljani so naprodaj:

ŠMARNICE.

Marijne čednosti in dobrote (usluge).

Po Patisu S. J. in Schepersu, Redempt. spisal P. Ladislav, O. S. Fr.

V Ljubljani, 1900. 268 str. 12°; pol usnje K 1.80, usnje K 2.—, usnje z zlato obrezo K 2.40. Posamezni iztisi po pošti 10 h več. ....

Marijina otroka.

Povest iz kavkaških gora. — Spisal J. Spillmann iz J. D.

===== S štirimi podobami. =====

1900. 70 strani v 12°. Cena 40 h, kartonirano 60 h.

Tudi finejše vezi z nepozlačenimi ali pozlačenimi platnicami ter zlato obrezo se dobivajo po raznih cenah.

Kazalo : I. Slovo, II. v ruskem taboru, III. mladi Poljak, IV. vraže Abhazov, V. darovanje, VI. pogovor na drandskih razvalinah, VII. prvi pouk, VIII. starec na Elbrusu, IX. razni načrti, X. poskušnje, XI. Rusi so tu, XII. rešitev.

Na prodaj v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

V Katoliški Bukvarni v Ljubljani je naprodaj:

Poč, Duhovski poslovnik.

Drugi popravljeni natis 1900.

358 strani in 42 strani obrazcev in stvarnega kazala v 8°.

Broširan izvod stane 4 K, trdo vezan v polšagrino ali celoplastnu 5 K 20 h; po pošti 30 h več. ....

Zvezek 5.

Letnik IV.

Maj 1900.

Spoštovanje redovnikov.

(Namen sv. Očeta — priporočen v molitev za mesec majnik.)

Kdo in kaj so redovniki in redovnice, tega vam pač ne bo treba pojasnjevati na dolgo in široko. Radi jim dajete v šolo in vzgojo svoje otroke, pogosto se zatekate k njim v dušnih potrebah. Kadar pa se oznani v tem ali onem kraju sveti misijon, tedaj prideta gotovo dva ali trije pobožni redovniki, ki razlagajo na leci večne resnice z ognjevito zgovornostjo, v izpovednici pa krotko in ponižno vabijo grešnika, ki se jim zaupa, naj vendar zapusti grešno življenje, ter mu skesanemu podelé sveto odvezo.

Tako se vam odkriva delovanje redovnikov. Toda s tem njih pomen za človeštvo še nikakor ni dovršen. Poglejmo le, kako in iz kakšnega namena se je začel redovniški stan. Zgodaj že v prvih stoletjih po Kristusu, so se premnogi odtegnili šumnemu življenju v velikih mestih in so krenili v samoto, da bi ondi tem laglje izpolnjevali in premišljali postavo božjo. Sv. Anton puščavnik, sv. Pavel in sv. Pahomij so izmed najstarejših samotarjev. Sv. Pahomij (rojen okolo l. 292., umrl l. 346.) je prvi zbiral menihe v družine, ki so živele skupno pod eno streho in pod enim poglavarjem hrepenele po večji popolnosti. Zlasti so si prizadevali, da bi izpolnjevali natančno Kristusove evangeljske nasvete: radovoljno uboštvo, vedno devištvo, vedno pokorščino pod duhovnim poglavarjem. Na podlagi teh treh Kristusovih nasvetov je jelo rasti in poganjati redovništvo najprej v Egiptu, Palestini, Mali Aziji, kasneje tudi po Italiji, Franciji in Nemčiji. Reči moramo, da se je redovni stan sam od sebe pokazal in razvil med katoliškimi kristijani

kot neka potreba, kot neka svetla luč dobrega zgloda, ki naj bi svetila zlasti onim, ki so primorani prebivati mej svetom. To vzvišeno nalogo so redovniki in redovnice izvrševali povsod, kjerkoli so se naselili. Kdo bi tajil, da je mnogo silnejša moč zgloda nego moč besede? Prav z zgledi, z lepimi, živimi zgledi popolnosti pa so redovniki dajali vernikom jasen dokaz, da je mogoče živeti po naukih Kristusovih in rasti v dobrem vedno bolj in bolj; dajali so redovniki preprostim vernikom pogum, naj ne omagajo na polu pota, ampak gredo za Kristusom in njegovimi izvoljenci z zatajevanjem samega sebe in s potrpežljivim prenašanjem nadlog in težav, križev in trpljenja.

Koliko dobrega so storili redovniki v katoliški cerkvi, to se ne dá povedati; zgodovinarji so napisali o tem debele bukve. Za vedo in umetnost, za omiko in družabni red so menili nekdanji prvi delali po naši Evropi. Tudi njim velja izrek, katerega je izustil nek pisatelj o Cerkvi: Brez Cerkve — pravi — bi bila Evropa postala rop samodržcev ali pa bi se bila izpremenila celo v mongolsko puščavo.

Dasi pa je delovanje redovnikov za človeštvo vseskozi koristno, so vendar imeli redovniki vedno mnogo nasprotnikov. Gotovo je, da je vsak sovražnik Kristusovega nauka tudi sovražnik redovniškega stanu. Čim več nasprotovavcev ima naša vera, tem več jih imajo tudi redovniki. Kdo se bo torej čudil, ako mu povem, da je v naši dobi le preveč takih, ki bi redovnike rajši danes odpravili nego jutri. Ne čudimo se jim. Kdor misli, da je samo zato na svetu, da se mu tu dobro godi, da uživa, se veseli, raja in sploh živi po svoji volji, brez Boga — takemu mora biti vsak redovnik trn v peti. Ako le čuje o redovniškem življenju, se čuti nekako ponižanega, vest mu očita, češ ti živiš tako pohotno in razuzdano, oni pa zdržljivo in skromno, in vendar so oni bolj srečni in zadovoljni. Prav naravno je toraj, da se posvetnjaki ob vsakem pogledu, da, ob vsakem spominu redovniškega stanu nekako zgrozé na dnu srca, ter bi radi odpravili to živo, budočo in svarečo vest kar naravnost s sveta. Odtod mržnja do redovnikov.

Ali še neki drugi vzrok moramo omeniti, zakaj je toliko ljudi sovražnih redovnikom. Ne smemo zamolčati, da redovniki in redovnice s svojim vstrajnim in požrtvovalnim delovanjem v raznih šolah nepopisno mnogo storé, da se nauki svete vere utrdijo v mladih srcih. Čigar pa je mladina, tako po pravici trdijo naši nasprotniki, tistega je bodočnost. Radi bi zavedli našo mladino v versko brezbriznost ali celo v brezboštvo in zato preganjajo, sovražijo, zaničujejo in obrekujejo redovnike in redovnice, ki se trudijo v šolah, da ohranijo mladino zvesto Bogu in njegovim zapovedim. Najbolj seveda se kaže mržnja do redovnikov v deželah, kjer imajo brezverci največ moči v rokah: na Francoskem. Kolikrat smo brali zadnja leta, kako si ondi prizadevajo, da bi vzeli redovnikom zaupanje pri ljudstvu. Kakšen hrup so zagnali lani o nekem šolskem bratu Flamidienu. V mestu Ližu na severnem Francoskem imajo šolski bratje velik zavod s šolo. Kar naenkrat se je dogodilo, da nekega večera učenca, ki je hodil v tisto hišo v šolo, zvečer ni bilo domov. Iščejo, zasledujejo in slednjič najdejo učenca zaklanega v

veži pri šolskih bratih. Sovražniki redovnikov so zavpili: šolski brat Flamidien je dečka umoril. In ta glas je šel po vseh listih: celo pri nas so o tem grdo pisali. Ubogega redovnika je sodna oblast takoj prijela, nepopisno grdo so ž njim delali, vodili so ga okrog razmesarjenega trupla dečkovega, trdo in neusmiljeno so ga izpraševali, da bi kaj izvedeli od njega. Ubogi redovnik je stanovitno zatrjeval, da je nedolžen. Več mesecev je tekla preiskava. Lahko si je misliti, koliko je moral prestati nedolžni Flamidien, koliko so trpeli med tem njegovi sobratje, ko so njih sovražniki vsak dan prav po vražje blatili redovnike po časopisih, češ, glejte jih, kako so neusmiljeni, dečke do smrti trpinčijo v svojih šolah. Nazadnje se je sodna oblast venderle prepričala, da deček ni bil umorjen v hiši pri šolskih bratih, ampak drugje, in da je nekdo umorjenega prinesel v vežo k redovnikom. Takole delajo sovražniki z redovniki.

Koliko so morali trpeti zadnja leta menihi asumpcionisti na Francoskem! Njih namen je, da branijo sveto vero zlasti po dobrih časopisih, kolikor morejo, pa podpirajo tudi misijone po nevernih deželah. A nakopali so si vsled tega sovraštvo francoske vlade, ki jim, kolikor le more, dela zapreke, tako da se bodo morali izseliti iz dežele, kjer so neizmerno veliko dobrega storili.

Iz teh malih vrstic že spoznate, dragi bravci, kolikega pomena je v katoliški Cerkvi redovniški stan. Molimo torej goreče prihodnji mesec po namenu svetega Očeta, da boče tudi v bodoče mili Bog podpiral redovnike v njih poklicu, sovražnikom njihovim pa prosimo spoznanja, da izpregledajo v svoji slepoti in dajo čast in spoštovanje redovnemu stanu, katero mu po pravici gre pred Bogom in pred ljudmi.

— r —

Častivci in častivke presv. Rešnega Telesa.

(Piše Jož. Benkovič.)

XXIX.

Nadžkof Sigismund grof Hohenwärt.

(* 2. maja 1730.)

Prava katoliška zavest, katoliško prepričanje in v resnici katoliško življenje na Slovenskem, zlasti pa na Kranjskem, ni še nikoli, niti preje niti pozneje, bilo tako razvito, tako vkoreninjeno v srca nego potem, ko je bila iz naše domovine iztrebljena luteranska kriva vera, okolo l. 1670., pa do l. 1780., ko je začel protiverski duh tudi med Slovence vedno bolj prodirati. Minulo je pol stoletja, da so se zacelile globoke in hude rane, katere je zasekal našemu narodu nemško-luteranski duh; a ko so se duhovi umirili, so se oklenili vsi stanovi, od najvišjih plemenitašev do preprostih ubogih seljakov, s celim srcem edinozveličavne katoliške cerkve kot svoje rešilne ladije. To je bila res zlata doba katoliškega življenja v ljubljanski škofiji. O res zdravem duhu v domovini nam priča tudi misijonsko delo

kranjskih sinov med pogani. Svoje rojake zasledimo med misijonarji v Kini, Indiji, na Filipinih, v Palestini, v Mali Aziji, v Egiptu, v Južni in Severni Ameriki, na Balkanu med Turki in Arnavti in drugod.¹⁾

O živem katoliškem mišljenju v beli Ljubljani nam priča zlasti nenavadna cerkvena slovesnost, ki se je dne 4. oktobra l. 1759. vršila v jezuitski cerkvi sv. Jakoba. Trije bratje iz grofovske rodovine Hohenwart so kot jezuitski redovniki ob enem darovali svoje nove maše. Najstarejši Sigismund je imel slovesno sv. mašo pri velikem oltarju sv. Jakoba. Stregli so mu pri maši štirje patri jezuiti, med njimi rektor kolegija, Ernest baron Apfalterer, in šest školastikov, med temi njegov mlajši brat Bernardin. — Drugi novomašnik grof Anton je maševal na oltarju sv. Ignacija. Vodil ga je samostanski spiritual; stregel mu je pa njegov starejši brat Jurij Jakob, ki je edin ostal v svetnem stanu in podedoval po očetu posestva. — Tretji novomašnik grof Janez Nepomuk je maševal pri oltarju Matere božje. Vodil ga je stolni dekan; stregel mu je pa njegov najmlajši brat Ludovik. Oba omenjena mašna strežnika, brata Bernardin in Ludovik, sta kmalu potem postala tudi jezuita-duhovnika; bilo je torej pet grofovskih bratov redovnikov: Sigismund, Anton, Janez Nep., Bernardin in Ludovik.

Pri teh novih mašah so bili navzoči tudi stariši, oče Frančišek Karol plemeniti Hohenwart in mati Marija Ana, rojena baronica Leo, ter sestra novomašnikov, Herula. Lahko si mislimo, kolika gneča vernega ljudstva je bila tedaj v šentjakopski cerkvi!

Izmed treh novomašnikov je prvi umrl Janez Nepomuk, 31. januarja l. 1771., kot prefekt v Terezijanišču na Dunaju. Anton je po zatoru jezuitskega reda živel v Ljubljani, kjer je umrl 9. decembra l. 1800. Najdalje je živel Sigismund.

Sigismund je bil (kakor tudi njegovi bratje) rojen v gradu Kolovec v Rovski fari blizu Mengša, 2. maja l. 1730. Šestnajstletni mladenič je 18. oktobra l. 1746. stopil v jezuitski red na Dunaju.²⁾

Kot novomašnik je šel misijonarit na Gorenje Štajersko. Leta 1761. je postal prefekt terezijanske akademije na Dunaju. Tri leta potem (1764.) je postal profesor zgodovine in vodja učnega zavoda v Lincu. Cesarica Marija

¹⁾ Ume se samo ob sebi, da so imeli glavno zaslugo redovniki (jezuiti, frančiškani in kapucini), da se je katoliška zavest tako dvignila. Med njimi nahajamo sinove najimennitnejših kranjskih rodbin. Ljubljanski škofje so se v svojem delu posebno na-nje opirali. Škof Hren je ljubil zlasti kartuzijane, Sigismund Herberstein jezuite, Reginald Scarlighi in Viljem Leslie frančiškane, Oton Buchheim in Sigismund Schratzenbach cistercijane, Leopold Petazzi avguštince-diskalceate. Karol Herberstein je pa vse skušal potreti.

²⁾ V noviciatu mu je bil tovariš sloveči Mihael Denis († 1800), s katerim sta bila poslej najboljša prijatelja. Sigismund je l. 1748. naredil slovesne redovne obljube. Leta 1749—1751 se je učil modroslovja v Gradcu. Leta 1752. je dobil v Trstu tonsuro in štiri nižje redove. Potem je študiral nekaj v Trstu, nekaj pa v Ljubljani; l. 1755—1759 je bil bogoslovec. Baval se je zlasti z botaniko, zgodovino in arheologijo. V botaniki mu je bil profesor jezuit Frančišek Ks. baron Wulfen, sloveč botanik († 1805). Grof Hohenwart je bil posestnik gradu Perovo pri Kamniku. Le-sèm so zahajali na počitnice jezuiti: baron Wulfen, Jožef baron Erberg in mladi grof Sig. Hohenwart. Od tod so hodili na planine in drugam nabirat raznih rastlin.

Terezija je posebno spoštovala gorečega in delavnega jezuita in ga je leta 1771. imenovala za učitelja štirim svojim vnukom, sinovom poznejšega cesarja Leopolda. Bridko ga je zadelo, ko je l. 1773. zvedel, da je jezuitski red zatrt; a ni mu kazalo drugega, nego udati se v bridko usodo. Kmalu potem l. (1778.) je šel v Florenco na Laško, kjer je vladal toskanski vojvoda Leopold, da je v njegovem domu poučeval sinove v zgodovini ter jih vzgojeval. Med temi je bil tudi poznejši avstrijski cesar Frančišek I., ki je vrlemu vzgojitelju ohranil do zadnjega sinovsko hvaležnost in ljubezen.

Ko se je nadvojvoda Leopold l. 1790. preselil kot cesar na Dunaj, šel je tja tudi grof Hohenwart. A že l. 1791., 7. sept., ga je cesar imenoval za tržaškega škofa. Škofovsko posvečenje mu je dal na Dunaju ljubljanski nadškof Mihael Brigido. Cesar Frančišek I. ga je želel kot modrega svetovavca v svoji bližini imeti; zato ga je l. 1794. prestavil kot škofa v Št. Hipolit pri Dunaju, kjer je bil 16. avgusta slovesno vmeščen. Leta 1793., 9. avgusta, je postal ogerski magnat.

Ko je po smrti dunajskega nadškofa l. 1803. škof Hohenwart obiskal ob neki priliki cesarja; je videl, da v cesarjevi sobi visi na steni njegova lastna slika. Cesar mu smeje se pokaže na sliko in ga vpraša: „Ali poznate ta obraz?“ „Da, poznam!“ odgovori Hohenwart. „To je šenthipolitski škof!“ „O ne!“ pravi cesar, „to je novi dunajski nadškof; jaz vas imenujem za nadškofa.“ In triinsedemdesetletni starček se je preselil kot nadškof na Dunaj, kjer mu je 14. avg. l. 1803. papežev nuncij kardinal Gabriel Severoli izročil nadškofovska znamenja.

Leta 1806. je postal predsednik dvorne komisije v šolskih stvareh, in dve leti potem ga je cesar odlikoval z Leopoldovim redom.

Nadškof Hohenwart je ohranil do smrti posebno ljubezen do svoje kranjske domovine in do Slovencev. Za stolnega prošta si je izvolil Slovenca Jožefa Špendova iz Mošeni; v Ljubljano pa je po njegovem vplivu l. 1816. prišel izvrstni škof Avgustin Gruber, ki je bil sicer trd Nmec, pa se je v nekaj letih toliko priučil slovenščini, da je mogel slovenski pridigovati; bil je pa pred vsem mož katoliškega duha. L. 1824. se je preselil v Solnograd kot nadškof.

Nadškof Hohenwart je živel in vladal škofijo v silno hudih in žalostnih časih. Pa bil je tako utrjen v pravih katoliških načelih, da se ni dal od vlade zapeljati, temveč da je on druge za seboj potegnil. Po njegovem vplivu je cesar Leopold II. vsaj nekoliko popravil one zmote, katere je naredil njegov prednik in brat, cesar Jožef II., v silno škodo katoliški cerkvi v Avstriji. Zabranil je pred vsem, da se to razdiranje ni nadaljevalo. Kaj pa je dobrega naredil na Dunaju kot svetovavec cesarja Frančiška I., ki je nadškofa kot svojega vzgojitelja sinovsko ljubil in spoštoval, to ni moč v kratkem povedati. Za časa krvavih francoskih vojsk mu je bil očetovski varih in tolažnik zoper napade oholega Napoleona I. Na priprošnjo nadškofa Hohenwarta je vlada po mnogem oporekanju vendarle dovolila, da je blaženi Klemen Hofbauer, ki je bil ž njim najboljši prijatelj, smel na Dunaju pripraviti dom za red redemptoristov. To je bilo eno zadnjih del slavnega

nadžkofa. Bl. Klemen je umrl 15. marca 1820. Meseca maja je vlada privolila, da se red sme naseliti, in že pet tednov potem je umrl tudi nadškof Hohenwart 30. junija 1820. Dočakal je visoko starost nad 90 let. Sedaj leži pokopan v cerkvi sv. Štefana na Dunaju. Kranjska dežela sme na tega vzornega cerkvenega kneza po pravici biti ponosna.

Kratka razlaga litanij presv. Srca Jezusovega.

(Dalje)

Srce Jezusovo, hrepenenje večnih višav.

Čak Jakop je malo pred svojo smrtjo še enkrat zbral krog sebe svoje sinove, da jih blagoslovi, predno umrje. Vsakemu posebe je razkril, kakšna mu bode prihodnost. Kot prerok je stari očak napovedal tudi prihodnjega Mesija, ko je govoril svojemu sinu Judu: „Kraljeva palica ne bode vzeta od Juda, dokler ne pride tisti, ki ima poslan biti, katerega čakajo narodi.“ Jožefu je obljubil velik zarod, zmago nad sovražniki in obilo bogastvo; potem pa je končal svoj blagoslov z besedami: „Blagoslovi tvojega očeta so potrjeni z blagoslovi njegovih očetov, dokler ne pride hrepenenje večnih hribov.“ — Te zadnje besede umirajočega očaka sveta cerkev posebe prideva presv. Srcu Jezusovemu in jih je zato uvrstila v nove litanije. V ljubljanski škofiji sicer molimo: „Srce Jezusovo, hrepenenje večnih višav“, — pa to je prav isto, kar „hrepenenje večnih hribov.“

Kaj pomenijo v litanijah presv. Srca besede: „hrepenenje večnih višav“, je bržkone le malokomu izmed „Venčevih“ bravcev jasno. Pomudimo se torej danes nekoliko pri tem naslovu! Besede so povzete iz svetega pisma, in zato bode treba najprej poslušati, kaj pravijo razlagavci svetih knjig; potem pa vam bodem pokazal, kakšna zveza je med presv. Srcem Jezusovim in tem novim naslovom.¹⁾

1. Besede sv. pisma „dokler ne pride hrepenenje večnih višav“ tolmačijo katoliški razlagavci o Mesiju, Jezusu Kristusu. Ko je sveti očak blagoslavljal Juda, je napovedal Odrešenika kot tistega, „ki ima poslan biti, katerega čakajo narodi“; v blagoslovu, ki ga je dal Jožefu, pa imenuje Odrešenika „hrepenenje večnih hribov“; to se pravi: Mesija je tisti, ki po njem hrepené večni hribi. Kakor namreč hočemo isto reči, če molimo: Jezus moja ljubezen, — ali pa: Jezus, jaz te ljubim; tako pomenijo tudi besede: Odrešenik, hrepenenje večnih hribov, prav isto kar: Odrešenik, po tebi hrepené večni hribi. — Kaj pa so ti „večni hribi“ ali „večne višave?“

¹⁾ Za tiste, ki so učeni na sveto pismo, pripomnim, da v tej razlagi ni treba raziskovati, kako se beró te besede v hebrejskem; zakaj sveta cerkev je sprejela besede: desiderium collium aeternorum, iz Vulgate in sicer v tistem pomenu, ki ga tem besedam navadno dajó katoliški razlagavci. Cf. Katholik. 1899. B. XX. pag. 72.

Večne imenuje sv. pismo hribe in gore, ki stojé od vekov, od predavnih časov, trdno in nepremično. Te mogočne, starodavne gore, ki jih čas ni porušil, ampak kipé danes pod oblake neba kakor prvi dan, ko jih je dvignila kvišku roka Stvarnikova: te gore so lepa podoba častitljive starosti in krepke moči. Zato pravijo razlagavci sv. pisma: večni hribi, večne višave so podoba starih, častitljivih očakov, ki so s svojo živo vero in s trdnim upanjem, s svojo svetostjo visoko presegali druge ljudi v onih davnih časih. Po tem takem pomeni „hrepenenje večnih hribov“ Mesija, ki so po njem že v predavnih časih hrepeneli sveti očaki.

Med temi starodavnimi očaki sta prva Abraham in Izak. Ta dva je imel v mislih Jakop, ko je govoril Jožefu: blagoslov, ki ti ga dajem jaz, tvoj oče, je večji in obilnejši od onega, ki sem jaz prejel od svojih očetov. — Očakom lahko pridružimo vse pravične može starega zakona, svete preroke in pobožne kralje, ki so vsi srčno želeli, da bi čim prej prišel tisti, katerega so čakali narodi; o njih vseh lahko rečemo, da so bili sredi svojega ljudstva kakor mogočne gore sredi planjave. Njih molitve in vzdihé po Odrešeniku je prerok Izaija izlil v one prelepe in ginljive besede, ki jih sedaj ponavljamo vsak advent: „Rosite ga nebesa, in oblaki dežite pravičnega; odpre naj se zemlja in naj rodi zveličarja.“ Kristus sam je govoril o tem srčnem hrepenenju, ki je bilo v svetih možeh starega zakona. O Abrahamu je dejal nekoč vpričo svojih sovražnikov, farizejev: „Abraham, vaš oče, se je silno veselil, videti moj dan“; o prerokih in kraljih pa je rekel učencem: „Srečne oči, katere vidijo, kar vi vidite; ker povem vam, da mnogo prerokov in kraljev je hotelo videti, kar vi vidite, in niso videli, in slišati, kar vi slišate, in niso slišali.“

Vsi ti sveti možje iz onih davnih časov, ki so v svoji trdni veri in stanovitem upanju in hrepenenju po Odrešeniku visoko stali nad drugimi, so podobni mogočnim skalnatim goram; nanje moramo torej najprej misliti, kadar molimo pri litanijah: Srce Jezusovo, hrepenenje večnih višav.

2. Razlagavci pa pravijo še več. Sv. pismo rado tako govori, da so hribi in gore podoba cele zemlje, celega stvarstva. V knjigi „Pregovorov“ pravi večna Modrost sama o sebi: „Gore s svojo silno težo še niso stale; predno so bili hribi, sem se jaz rodila.“ To pomeni: predno je bila zemlja ustvarjena, je bila v Bogu večna Modrost. — Če hočemo tako umeti „večne hribe“, večne višave, bi pri litanijah lahko molili: Srce Jezusovo, ki po tebi hrepené vse stvari, — usmili se nas! — Tudi ta razlaga je lepa in pomenljiva.

Spomnimo se, da zemlja sedaj ni več taka, kakršna je bila od začetka. Prekletstvo, ki je po grehu Adamovem zadelo človeški rod, mora nositi tudi zemlja. Prej je bila zemlja raj, v katerem je človek živel veselo in srečno. Grešil pa je človek, in Bog je zemljo preklel. — Da, človek sam je po božjem dopuščanju nekako dejal v sužnost vse vidne stvari. Bog je naredil stvari zato, da bi človeku pomagale vsemogočega Stvarnika spoznavati in častiti. Človek pa jih pogosto napak rabi in obrača v greh. Solnce, mesec, zvezde so ljudje molili kakor bogove. Kar je Bog ustvaril v pametno po-

trebo ali nedolžno razveseljevanje, to človek prevrača, da pase svoje grešne želje, svojo lakomnost in svoj napuh. Red, ki ga je Bog odločil stvarem, je človek preobrnil in rabi stvari v namen, ki ga prvotno niso imele.

Narava ni več to, kar bi morala biti po volji svojega Stvarnika. Zato pa je po vsej naravi razgrnjena neka tiha žalost in bolečina; in dasi se stvari, ki nimajo pameti, ne zavedajo svoje sužnosti, je vendar v vseh vidnih stvareh neko hrepenenje po izpremenjenju, po spopolnjenju, neka želja po odrešenju iz sužnosti. Apostol Pavel, katerega je sv. Duh sam o vsem tem poučil, je to bolje videl in razumel, nego li mi; zato je pisal v listu do Rimljanov (8, 19. — 22.), da je vsa stvar podvržena ničemurnosti in sužnosti; zato zdihuje in ječi in željno čaka, da bode rešena iz sužnosti popačenja. — Prišlo bode rešenje, toda še-le tedaj, ko bodo izvoljeni božji otroci poveličani v nebesih. Takrat bodo nova nebesa in nova zemlja in pravica bode prebivala na nji. (II. Petr. 3, 13.) Stvari, katere morajo sedaj v sužnosti pogosto človeku služiti v greh, bodo proste, kakor so bile prvi dan stvarjenja, in bodo zato, bolj kakor sedaj, oznanjale neskončno popolnost, moč, modrost in dobroto božjo.

To je drugi, in gotovo tudi lep pomen, ki ga lahko ima v litanijah Srca Jezusovega naslov: „hrepenenje večnih višav.“ Zemlja, vse stvari ječe v nekaki sužnosti in željno čakajo odrešitve.

3. Kakorkoli pa umejemo „večne višave“, naj mislimo na stare očake in preroke, ali pa sploh na vse vidne stvari: Odrešenik človeškega rodu in vsega stvarstva je eden in isti Jezus Kristus. On, ki je za nas umrl, nas je odrešil in bode kedaj svoje izvoljene veličastno izpremenil v nebesih; in On bode tudi izpremenil lice zemlje. Kar je v nebesih in kar je na zemlji, vse bode ponovljeno v Kristusu. (gl. Efež. 1, 10.) Kristus je solnce, ki vse poživlja, prenavlja in presnavlja. Od njega izhaja vsa milost, moč, življenje, delovanje, zasluženje in večna slava v nebesih.

Vse pa, kar nam je Kristus dal in kar nam še bode dal, je prav za prav dar njegovega presv. Srca. Nihče ga ni moral, da se je dal za nas na križ pribiti; gnala ga je v smrt edino le ljubezen njegovega presvetega Srca. Ljubil nas je in zato dal za nas samega sebe. (Prim. Gal. 2, 20.)

Če pa je vsa milost, kar je je sploh kedaj prejel človeški rod in je še bode prejel, če je prihodnja slava prijateljjev božjih v nebesih in izpremenenje vsega stvarstva dar neskončne ljubezni, dar presvetega srca Jezusovega, — potem po pravici molimo v litanijah: Srce Jezusovo, po tebi so hrepeneli sveti očaki in preroki, po tebi hrepené vse stvari; ti, presveto Sree, ki si hrepenenje večnih višav, usmili se nas!

Sveta cerkev, ki je uvrstila te besede v litanije presv. Srca, nam je s tem pokazala, po čim mora hrepeneti tudi naše srce. — Po njem, po katerem so hrepenela srca svetih očakov, kraljev in prerokov, po njem, po katerem so hrepeneli vsi pravični vseh časov, po katerem hrepeni vse stvarstvo: po presv. Srcu Jezusovem morajo hrepeneti in kopneti in mreti tudi naša srca. Pri njem, od katerega vse pričakuje rešitve, moramo iskati pomoči v naših

hudih časih tudi mi. Presv. Srcu Jezusovemu je sv. oče Leon XIII. ob koncu minulega stoletja posvetil ves svet, zato da bi v prihodnjem novem stoletju ves svet se prenovil po presv. Srcu Jezusovem. — Presveto Srce, ki je bilo hrepenenje vseh stoletij, — bodi naše brepenenje tudi v prihodnjem stoletju!

Za kmeta in gospodo!

Sveti Izidor je služil za hlapca pri bogatem gospodu v Madridu na Španskem. Obdelaval je gospodarju polje; vsako jutro pa je zgodaj vstal, da je mogel biti pri sv. maši, predno je šel za svojim delom. Drugi hlapci so se mu radi tega pogosto posmehovali; mislili so, da bodo s preziranjem Izidoru omrzili pobožnost, pa so se zmotili; šli so celó k gospodarju Izidora tožit, češ, da preveč moli in zato zanemarja svoje delo. Gospodar je jezen poklical Izidora predse in mu očital lenobo in zanikarnost. Izidor ga je mirno poslušal, nazadnje pa dejal: Če bode polje, katero obdelujem jaz, manj rodilo, kakor tisto, ki je obdelujejo drugi hlapci, utrgajte mi toliko pri plačilu, kolikor se vam bode zdelo, da ste na škodi radi mene. — Ko so poželi, je dalo Izidorovo polje mnogo več zrna kakor ono drugih hlapcev. Bog je blagoslovil delo svojega služabnika. Pobožna povest pravi, da so večkrat videli poleg Izidora dva angela, ki sta šla vsak za svojim plugom in pomagala orati. — Umril je Izidor l. 1170, 15. majnika; ta dan praznuje sveta cerkev njegov god. — Krščanski posli, če vam ni mogoče vsako jutro iti k sv. maši, pa vsaj pobožno opravite svojo jutranjo molitev, predno greste na delo; Bog vas bode blagoslovil, in angel varih vam bode pomagal, da bode delo srečno in spešno šlo izpod rok.

Sv. Marjeta, škotska kraljica, je svojim otrokom pogosto pripovedovala, da se morajo v cerkvi vedno, zlasti pa med sv. mašo, lepo vesti. Večkrat jim je ponavljala: „Nikjer se ne moramo tako zelo varovati vsake nerodnosti kakor v cerkvi, posebno tedaj, kadar se bere sv. maša.“ Otroci so poslušali pobožno mater in se tako lepo vedli v cerkvi, da so ljudje govorili: „Kdor hoče videti, kako molijo angeli v nebesih, naj gre gledat našo kraljico in nje otróke, kadar molijo v cerkvi.“ — Matere, posnemajte pobožno kraljico in učite svoje otroke, kako se morajo vesti v cerkvi!

Sv. Hedviga, poljska vojvodinja, ni hotela, da bi se daritev sv. maše opravljala v njenem gradu; hodila je rajši s svojimi otroki v cerkev k maši. Nobena stvar je ni mogla udržati doma, ne dež, ne sneg, najmanj pa slaba pot. Bila je pri več svetih mašah, in vedno klečé na golih tleh. Tisti, ki so jo videli, so se čudili, kako more ob svojem slabem zdravju toliko prenesti. — Oj, gospoda, ki se tako radi izgovarjate s slabim vremenom, kaj se vam zdi, ali se bodete mogli s takim izgovorom upravičiti tudi pred Bogom?

Blaženi Tomaž Mor, slavni minister angleškega kralja Henrika VIII., si je štel v veliko čast, če je mogel streči pri sv. maši. Neki

mogočnej ga je nekoč opomnil, češ, kralju gotovo ne bi bilo všeč, ko bi vedel, kako se njegov minister ponižuje. Blaženi Mor pa je odgovoril: „Ne, ne, kralj mi ne more zameriti, če služim njegovemu in mojemu Gospodu, Kralju vseh kraljev!“ — Tako je rekel slavni minister; naši mestni gospodiči, ki visoko nosijo svoje prazne glave, pa se niti ne odkrijejo, če gre mašnik z Bogom mimo njih!

Prva Marijina družba na Kranjskem.

(Dalje.)

Dva nova vrhova.

Majhna je bila od kraja prva Marijina družba na Kranjskem. Samo dvanajst mladeničev je bilo, ki so se zbrali v adventu l. 1605., da se za božične praznike posveté nebeški Kraljici. Kaj hoče mlada četa sredi upornih krivovercev, sredi množice plašljivih omahljivcev? Pa Marija je čuvala svoje sinove, ki so ji darovali dušo in telo, kri in življenje. Mladi junaki so šli v boj za čast svoje nebeške Kraljice, in povsod so zmagovali; ni bilo dolgo, pa so se k njim nagibala vsa plemenita srca v deželi. Duhovska in svetna gospoda se je zbirala krog bandera Marijinega, slavni vitezi in svitli knezi so šli v vojsko nebeške Kraljice, junaki iz turških bojov so se s ponosom imenovali „sinovi Marijini“.

Družba je rastle in se krepila, kakor mlado drevo, ki v dobri zemlji močno poganja in na široko razslanja svoje veje. Videlo se je, da je v družbi življenje in moč in krepost. Oni, ki so bili družbi kot vodniki na čelu, skoraj niso več zmagovali dela. Preveč se je bila družba namnožila, in udje so bili med soboj preveč različni. Meščani in plemenita gospoda, mladeniči in odrastli možje, to se ni dalo dobro družiti in voditi. Zato so mislili tudi v Ljubljani, kar so že marsikje drugje bili storili: kako bi razdelili Marijino družbo po stanovih.

V praznik Marijinega obiskovanja, 2. julija l. 1624., so se sodali zbrali pri slovesnem shodu in se med soboj dogovorili, da zasnujejo možje zase svojo posebno kongregacijo. Še tisti dan so izvolili novo predstojništvo za moško Marijino družbo. Za rektorja ali redovnega poglavarja pri očetih jezuitih v Ljubljani je bil takrat pater Albert Ozicki. Le-tá je pisal v Rim patru generalu in ga prosil, da pridruži novo kongregacijo rimski materi-bratovščini. Dne 12. avgusta je pater general v Rimu podpisal ustanovno pismo, in 19. septembra so je v Ljubljani očitno in slovesno prebrali.

Deblo je pognalo nov vrh, prva Marijina družba na Kranjskem je dobila prvo podružnico z imenom: *družba Marije Device, brez madeža spočete*.

V novo družbo so šli možje, meščani in obrtniki; mladeniči so ostali pri materi, v družbi „Marije v nebo vzete“. Pri materi-družbi so bili tudi poslej še plemenita gospoda ali magnatje, kakor so jim takrat rekli;

ostali so pri materi, ker so prihajali samo k slavnostnemu zborovanju; navadnih rednih shodov niso obiskovali, in zato tudi niso bili nikomur na poti.

Nova družba za može si je napravila svojo knjigo, lepo v žamet vezano, z zlato obrezo. Na prvem listu je v živih barvah naslikana Mati božja brez madeža spočeta. Prečista Devica stoji peklenski kači na glavi; krog nebeške Kraljice, nekoliko nižje spodaj, pa so zbrani: papež, škof, kralj, plemiči in meščani, ki so se posvetili Mariji brez madeža spočeti.

V to knjigo, ki se še sedaj hrani v Ljubljani, v kranjskem muzeju, so poldrugistolet ljubljanski meščani, trgovci in obrtniki, kot sinovi, Marijini zapisovali svoja imena. To zlato knjigo naj bi šli brat tisti Ljubljančani naših dni, katerim se tako strašno imenitno in gosposko zdi, če nič ne molijo in nikoli ne gredó v cerkev. Naši očetje, dedi in pradedi, ki so prelivali svojo kri v turških vojskah, so menda tudi vedeli, kaj je možatost in kaj čast; in ti možje so kar trumoma hiteli pod zastavo Marijino. V enem samem letu, 1631., je bilo sprejetih v Marijino družbo nad šestdeset meščanov. Ljubljanski meščani so bili takrat izvečine rokodelski mojstri, in zato je skoraj poleg vsakega meščana tudi zapisano, kaj je delal. Vpisani so mojstri iz vseh vrst rokodelstva: črevljarji, krojači, klobučarji, vrvarji, mizarji, slikarji, pozlatarji, marelarji, barvarji, podobarji, pečarji, kotlarji. — Preveč imen je v knjigi, da bi bil mogel vsa natanko prešteti. Kolikor pa sem mogel pri površnem pregledu videti, je do l. 1681. vsako leto dvajset do trideset in še več mož na novo pristopilo k Marijini družbi. Pozneje je nekaj časa število pojemale, a od oktobra leta 1714. do oktobra leta 1715. je bilo zopet petdeset udov vnovič sprejetih.

Eden izmed sinov Marijinih iz tistega časa pač zasluži, da ga tukaj posebe imenujem. Ta mož je Jakob Šelenburg, ljubljanski meščan in trgovec. V Ljubljani, kjer je dandanašnji več kot dosti večjih in manjih šol za žensko mladino, ni bilo pred 200 leti še nobene učilnice za deklice. Leta 1701. pa je pisal bogati ljubljanski trgovec Jakob Šelenburg prednici uršulinskega samostana v Gorici in ponudil za tedanji čas ogromno svoto, dvajset tisoč goldinarjev, za nov samostan v Ljubljani, ko bi bila prednica voljna, poslati v Ljubljano toliko redovnic, da bi mogle začeti šole za deklice. V Gorici so ponudbo z veseljem sprejeli. Meseca aprila l. 1702. so prišle prve uršulinke iz Gorice v Ljubljano; in 2. julija l. 1703. so začele šole. Ta velik dobrotnik ljubljanskega mesta, ki je zidal uršulinski samostan in z njim dal Ljubljančanom najboljše šole za deklice, je bil ud Marijine družbe. Svojeročno je zapisal svoje ime v družbeno knjigo l. 1696.

Od leta 1624. sta bili, kakor sem prej dejal, dve Marijini družbi: ena za mladeniče, posvečena Mariji Devici v nebo vzeti, druga za može, posvečena Mariji Devici brez madeža spočeti. Obe sta se lepo razvijali in se množili od leta do leta. Močnejša pa je bila mladeniška družba; rastla je tako hitro, da je v malem času pognal iz debla drugi zelen vrh. Leta 1640. so namreč družbo Matere božje v nebo vzete iznova delili in zasnovali za učence tretje in četrte šole posebno kongregacijo. Imenovala se je: *družba Kraljice angelov varihov*. Prvotna

družba je bila tako mati drugi podružnici; ostala pa je sama še vedno čvrsta; štela je n. pr. leta 1671. 140 udov, leta 1704. nad 200 in l. 1718. celo nad 363 mladeničev.

V teh treh Marijinih družbah so se nad 130 let zbirali najboljši dečki, mladeniči in možje iz Kranjske, in nekaj tudi iz Štajerske, Koroške, Istrije in Hrvaške. Nedolžne dečke je varovala Kraljica angelov varihov, pridni mladeniči so bili posvečeni Mariji Devici v nebo vzeti, in značajni, verni možje so častili Marijo brez madeža spočeto kot svojo posebno varihinjo. V Marijini družbi je bil zbran cvet moštva. Lepo se to vidi na podobi v knjigi „Marije v nebo vzete“. Z razprostrtima rokama drži nebeška kraljica svoj plašč, pod katerim so zbrani duhovniki in plemiči, meščani in trgovci, možje in mladeniči; spodaj pa se beró pomenljive besede: „Pod tvojo pomoč pribežimo.“

Cesar Jožef II. in Marijine družbe.

Tako je bilo do l. 1773. Za to leto je družba Marije v nebo vzete še volila svoje predstojnike. Vrhovni poglavar je bil, kakor že več let prej, škof Petaci; za starejšine pa so bili izbrani: generalni vikar Karol Peer, prošt Rajmund grof turjaški, in Frančišek Ksv. baron Taufferer, opat stiški. Vnovič se je vpisalo v družbo 81 mladeničev. — Tedaj pa je družbo zadela huda nesreča. Jezuitski red je moral to leto za dalje časa prenehati, in z njim je družba izgubila svojo mater. Jeseni je potem umrl še vrhovni družbeni poglavar, škof Petaci. — Marijina družba je bila sirota brez očeta in brez matere, in tako ji ni bilo dolgo živeti. Od l. 1774. do l. 1780. ni o družbi Marije v nebo vzete nobenega sledu več v knjigi; zdi se, da se je bilo vse razdrlo. Leta 1781. je prejšnji jezuitski pater Ignacij Rosenberger poskusil družbo oživiti; sklical je nekaj starih udov, ki so izvolili novo predstojništvo. Vpisalo se je v družbo 157 mladeničev, in sicer: 21 bogoslovcev, 68 modroslovcev in 68 retorjev ali učencev iz zadnjih dveh gimnazijskih razredov. Toda dobre, skrbne matere — družbe Jezusove — ni bilo več; če pa matere ni več pri hiši, se otroci kmalu izgubé po svetu. Tako je bilo tudi z družbo Marije v nebo vzete. Za leto 1782. so še volili predsednika, sprejetih je bilo tudi še nekaj novih udov; pa bilo je zadnjikrat. Družba Marije Device v nebo vzete je prenehala l. 1782. — Družba Kraljice angelov varihov se po letu 1773. ne omenja več v knjigi.

Moška družba, posvečena Mariji Devici brez madeža spočeti, je sicer prebolela hudi udarec iz leta 1773., vendar je od onega časa vidno hirala. L. 1770. je bilo 84 mož vnovič sprejetih, l. 1781. še 42; pozneje ni več zapisanih novih udov. Dné 8. januarja leta 1783. so volili novo predstojništvo; in ko je izvoljeni prednik še tisto leto umrl, so 12. oktobra še enkrat, toda zadnjikrat volili predstojništvo. Za prednika so izbrali Jurija Golmajerja, knezoškofijskega notarja.

V Avstriji je brila tedaj mrzla ledena burja, ki je v kratkem času zamorila vse cvetje krščanske pobožnosti. Vladal je cesar Jožef II. — Kar so

bili bogokletni brezverci osemnajstega stoletja napisali zoper sveto cerkev, to je Jožef II. izvršil v Avstriji. Država bodi vse mogoča, cerkev pa nje sužna dekla — to je bil vzor in najvišja postava Jožefa II. Cerkvene svečanosti, slovesna služba božja, redove in bratovščine, vse, v čemer se kaže moč in življenje katoliške cerkve, vse je moralo prenehati. V osmih letih je zatrl Jožef II. sedemsto samostanov. Cesarski ukaz z dné 22. majnika l. 1783. je prepovedal vse cerkvene bratovščine. In ker Marijinih družb niso šteli med bratovščine, je dal cesar dné 22. novembra leta 1783. posebno prepoved, s katero je zatrl vse Marijine družbe v Avstriji. V tem cesarskem pismu je bila podpisana smrtna sodba tudi Marijini družbi v Ljubljani. — Kolika nesreča je to bila za našo deželo, bodemo videli drugi pot, ko vam bodem povedal, koliko dobrega je pri nas storila Marijina družba.

Marijini oltarji za majnik!

Kako je te dni zunaj pod milim nebom vse živo! Povsod tkó in pletó tudi pisan plašč, da se ž njim ogrne hrib in log. Solnčni bregovi so že odeti, tudi travniki skoraj dobé novo obleko, in potem bode treba le še visoke gore in gole vrhove zagrniti z zelenjem. Do majnika bode vse gotovo. Saj stvarnica tako hiti, kakor da bi hotela popraviti, kar je zakesnela pred veliko nočjo. In če pogledaš malo bolj natanko to preprogo, ki si jo narava tké pomladi, o, kako je vse lepo in na drobno delano! Naj pridejo skupaj vsi umetelni ljudje, pa naj delajo celo življenje, kaj takega ne bodo naredili, kar stori Bog s svojim solncem v malo urah. Brst za brstom se odpira, in višli se jima, kako se jim mudi, da bodo do majnika že lepo razcvetli. Ptiči skačejo in pojó od jutra do večera, kakor da se učé za največji praznik! In če vprašam pisane cvetlice, za koga venčajo vsa pota in vse steze? — in če vprašam glasne tičke, komu bodo zapele najlepšo pesmico, ki se jo učé? — mi odgovoré cvetlice in ptičice: Kraljica bode prišla, Kraljica majnikova!

Glej, dragi bravec, to je Marijin oltar, tako lep in krasán, kakor ga človeška roka ne more narediti; in tako lepo ne zapojó nobeni pevci, kakor drobni ptički v gozdu. In če pogledaš tja na planine ali pa na visoki Triglav, takrat, ko snežnobeli, srebrni vrhovi žaré v večernem solncu, ali se ti ne zdi, kakor da so zlati solnčni žarki vžgali sto in sto lučic, ki plamté in goré Mariji v čast!

Pa naj je še tako lep oltar, ki ga postavi narava Kraljici nebes in zemlje, otroku Marijinemu to ni dosti; njega vleče v svetišče, v cerkev, kjer biva Jezus v tihem tabernaklju in zvesta, verna srca vžiga z ljubeznijo do sebe in do svoje presvete Matere. Tam so pobožni otroci Marijini napravili drugi oltar, in vrt in travnik mora dati svoje najlepše cvetje, da okrasé z njim za majnik oltar Marijin. Zvečer se zberó v cerkvi pred podobo Matere božje, ki tako milo zre na svoje otroke. Mašnik stopi na prižnico in govori vneto o časti in dobroti presv. božje Matere, potem odmeva po cerkvi najlepša pesem v slavo Marijino, zbrana množica pa moli: Sveta Marija, Mati božja, prosí za nas grešnike! To je sreča in veselje za pobožno in bogoljubno srce! Petje, katero nebesa sama poslušajo, je lepše, kakor vsa posvetna godba. Pri tej večerni pobožnosti, pri šmarnicah užije verno srce

več veselja, kakor mu ga morejo dati vse posvetne veselice, ki ubogo, izmučeno človeško srce pač za trenotek omamijo, ne morejo ga pa v resnici zadovoljiti. Zato pa pobožen Marijin otrok ne zamudi šmarnic noben večer!

Pri vas pa imate morda daleč v cerkev, in v vasi tudi ni nobene kapelice, kjer bi mogli okrasiti Marijin oltar; in vendar tudi vi kot dobri otroci iz srca ljubite nebeško Mater. Ali naj mine za vas lepi majnik kar tako, ne da bi kaj storili za Marijo? Ne, to ne sme biti! V hiši, v sobi, kjer se vsak dan zbira vsa družina, gotovo visi na steni ali gori v kotu nad javorjevo mizo podoba Matere božje. Vaš stari oče in stara mati so z družino že molili pred to podobo. Majhno svetilko imate gotovo tudi pri hiši; nalij jo in prižgi, da bode gorela Mariji v čast. — Na vrtu za hišo rastejo vijolice in rožmarin, in v gozdu bodo kmalu tudi šmarnice cvetele; natrgaj jih, povij v kitico in postavi jo v posodici tja na oltarček pred podobo nebeške Kraljice. In ko ste končali svoje delo na polju in opravili, kar je treba v hiši in v hlevu za tisti dan, tedaj pridite vsi skupaj pred podobo Marijino: oče in mati, otroci in posli, vsi se zberite in molite sv. rožni venec, in če imate pri hiši Mohorjeve bukve, naj hči ali starejši sin, ki hodi v šolo, vzame v roke življenje prečiste Device Marije in naj vam bere nekaj malega. O, to bode lep majnik v vaši hiši, in Mati božja ga bode vesela.

Tri oltarje sva že videla za majnik, prvega pod milim nebom, drugega v cerkvi, in tretjega v vaši domači hiši. Enega še manjka, in sicer najlepšega! Kje pa naj ta stoji? Nikjer drugje, kakor v tvojem srcu. Tam notri, v tvojem srcu ga moraš postaviti in luč moraš pred njim prižgati in okrasiti ga moraš z novim cvetjem. Najprej seveda potrebuješ za ta oltar podobe Matere božje, pa ne take, ki bi bila na platno delana ali iz kamena izrezana, imeti moraš podobo Matere božje zarisano na dnu tvoje duše, in podoba ne sme biti motna ali temna, ampak živa in jasna. Ta podoba ni nič drugega kakor otroška ljubezen do prečiste Device, trdno zaupanje v njeno moč in dobroto, in srčna želja, storiti to, kar je nebeški Materi ljubo in drago. Ko si bil še majhen otrok, ti je tvoja zemeljska mati gotovo naslikala to podobe v srce, ali prav za prav naslikal jo je Bog sam po tvoji materi. Sedaj za mesec majnik poglej v hram svojega srca, kakšna je ta podoba; če je obledela, ali se morda celo tako izbrisala, da je ni več poznati, jo moraš kar nemudoma obnoviti in poživiti. Kadar malo utegneš in te nihče ne moti, premisli nekoliko sam pri sebi, kdo je Marija, kako jo je Bog povišal nad vse stvari, koliko dobrega ti je že storila v sili in nevarnosti, koliko je zate trpela vse življenje, zlasti pa veliki petek pod križem na Kalvariji, in da nobenega svojih otrok ne zapusti ne v življenju, ne ob smrti. To nekoliko premisli, in potemnela podoba se bode zjasnila, tvoje srce bode zopet zagorelo v ljubezni do Marije. Če pa ti je pretežko, da bi sam o teh stvareh premišljeval, prosí Mater božjo, da ti pomaga svojo podobo obnoviti v tvojem srcu. Marija je dobra in usmiljena, ne bode ti odrekla.

Pa pri Marijinem oltarju morajo tudi luči goreti, sveče iz čistega voska. Luči, ki jih prižigamo na oltarju svojega srca, so dobra dela, ki jih opravljamo iz ljubezni do Marije, krščanske čednosti, v katerih se vadimo, zatejevanje samega sebe, boj zoper naše najbolj navadne grehe. Lepa, velikonočna ali krstna sveča gori v svetišču našega srca, če očitno in brez strahu z besedo in dejanjem tudi na zunaj pokažemo, kar verujemo v duši. To svečo morate prinesiti Mariji v dar zlasti, vi krščanski možje! Bodite v cerkvi ali doma, v delavnici ali v pisarni, na polju ali v tvornici, ali sedite v občinskem svetu ali v društvenem odboru: povsod mora svetiti luč očitnega spoznavanja naše svete vere. — V vašem srcu, krščanske matere, mora goreti sveča zveste ljubezni in pametne skrbi za vaše otroke. — In

vi, dobri mladeniči, prižgite Mariji v čast svečo lepega zgleđa; bodite pridni, pošteni, pobožni; luč vašega neomadeževanega življenja naj sveti vsem vašim tovarišem! — Dekleta, pazite posebno, da ne ugasne v vašem srcu nebeško lepa luč svete čistosti; nevarna ji je vsaka sapica; če vam jo kdo vpihne, jo ne bote mogle nikoli več prižgati! — Vsak torej prinesi Mariji na oltar svojo svečo in skrbi, da bođe lepo gorela; glejmo tudi, da bođe blago dobro, vosek čist, brez smrdljivega loja: naša ljubezen do Marije bođi čista, naj ji ne bođe primešane nič ničurnosti. Cim težja bođe sveča, to se pravi: čim več truda nas bođe stala, tem ljubša bođe Mariji!

Nazadnje moramo nabrati še nekoliko cvetic, da ž njimi ozaljšamo Marijin oltar v svojem srcu. Dobili jih bodemo ravno tam, kjer smo iskali čistega voska za sveče, med krščanskimi čednostmi. Cvetice, ki najbolj krasé naše srce, so rdeča vrtnica ljubezni, lilija nedolžnosti, vijolica ponižnosti, rožmarin svete resnobe, pasijonska roža potrpežljivosti; in če je še katera druga, ki je nisem naštel, pa se ti zdi posebno lepa, le utrgaj jo in vpleti v venec, ki ga bođeš ovil krog podobe Marijine na oltarju svojega srca. Kakršnekoli cvetice pa že izbereš za venec Marijin, ene ne smeš pozabiti, namreč šmarnice, ki te s svojimi zvončki vsak dan vabi in kliče k molitvi: Ave Marija!

Tak bođi oltar, ki ga bođeš postavil v svojem srcu v čast Mariji, Kraljici majnikovi! In ko bo majnik minul, lepega oltarja nikar ne razdiraj; skrbi, da bođe podoba Marijina v tvojem srcu živa in jasna celo življenje, in pazi, da luč dobrih del ne bođe nikoli več ugasnila in da ne bodo nikoli zvenele cvetice čednosti. Ko bođe prišla zima tvojeja življenja, bela smrt, tedaj te bođe prečista Devica Marija povabila k sebi v sveta nebesa, kjer angeli in svetniki praznujejo večni majnik!

Razna poročila.

Naznanilo ponočnim častivcem presv. Reš. Telesa v Ljubljani.

1.) Po noči med 3. in 4. majem bodo moški molili presveto Rešno Telo v cerkvi sv. Jakoba. — Molila se bođe 2. ura: Obisk najsvetejšega zakramenta. — 2.) Zvečer pred praznikom patrona častivcev presvetega Rešnega Telesa, sv. Paskala, t. j. v sredo, 16. maja, bodo molili vsi moški častivci skupno Najsvetejše in sicer od 9. do 10. ure v stolni cerkvi sv. Nikolaja. — Molila se bođe 10. ura. Zahvala za prejete dobrote. — 3.) Osmi sestanek moških častivcev presvetega Rešnega Telesa bođe v nedeljo, dné 13. maja, v šenklaški zakristiji ob navadnem času po litanijah, t. j. okolo polu pete ure. Možje, udeležite se tega posvetovanja v prav obilnem številu!

Na Brezjah in v Mošnjah so sprejeli Presvetli knez in škof na praznik svetega Jožefa toliko mož, mladeničev, žena in deklet v M. družbe, da štejejo zdaj vse štiri mošenjske družbe nad 350 udov. Radostno so sprejeli skrbni nadpastir pokroviteljstvo vseh štirih družb, ki so jih izvolile poleg Marije, sv. Jožefa, sv. evangelista Janeza, sv. Alojzija in sv. Ane za svojega posebnega variha. Presvetli so sprejeli od družb krasno spomenico. Izrekli so ob tej priliki: „Marsikateri, posebno pa današnji dan sem hvaležen Bogu, da mi je vdehnal za vladanje mile naše škofije geslo: Pridi k nam tvoje kraljestvo po Mariji.“

Družbenik.

Iz Preske. Neumorno delavni presvetli knezoškof ljubljanski so sprejeli 1. aprila v Preski dvesto udov v bratovščino sedem žalosti Matere božje. Zjutraj so imeli govor o žalostni Materi božji; ljudstvo je bilo do solz

ginjeno in je z veliko vnemo poslušalo svojega škofa. Ta bratovščina je bila že nekdanj vpeljana pri tukajšnji cerkvi. Zatrli jo je duh jožefinizma; sedaj pa je zopet oživela. Popoldne so imeli Presvetli litanije in slovesno blagoslovili bandero Marijinih otrok, fantov in deklet; bandero je prav okusno naredila g. Hofbauer.

Iz Celja. Od 19. do 28. sušca so bili za našo župnijo „dnevi milosti in zveličanja“. Obhajali smo namreč duhovne vaje za vse stanove. Vodili so jih goreči gg. misijonarji iz družbe sv. Vincencija Pavljanskega. Prvi so bili na vrsti otroci (šolarji), za njimi dekleta in žene, možje in mladeniči. Udeležba je bila velikanska. Zlasti ob praznikih so navdušeni pridigarji s svojimi prepričevalnimi govori privabili toliko pobožnih poslušavcev, da so bili prostori naše sicer precej velike cerkve pretesni. Obhajanih je bilo samo v cerkvi sv. Daniela okoli 3600, mnogo pa tudi pri sv. Jožefu in pri kapucinih. Bogu samemu je znano število tistih, ki so zopet našli pravo pot in dobili mir vesti ravno po teh sv. vajah. Dal Bog, da bi ti sklepi, ki so se obujali te dni, res ostali tudi trdni tako, da se ne bi nikdar več razdrli! — Tudi za češčenje presv. Rešnega Telesa so bile te duhovne vaje velikega pomena. Zakaj zanimanje za to prelepo in dandanašnji splošno pobožnost, za katero so nas tudi v nemali goreči misijonarji, raste pri nas od dne do dne. Med duhovnimi vajami, so pobožne častivke skupno pozdravljale milega Zveličarja v najsvetejšem zakramentu, kadar se jim je količkaj nudila priložnost. Prelepa, za vedno češčenje presv. Reš. Telesa jako pripravna knjižica „Osem ur“ se pri nas vedno bolj razširja. Pa ko bi jej bila že itak nizka cena še nižja, bi se še bolj udomačila med našim revnim, pa vernim ljudstvom, ker se navadno le „ubogi v duhu“ najbolj zanimajo za Jezusa in njega češčenje.

Prvi petek, ko imamo tudi skupno molitveno uro, smo ta mesec posebno slovesno obhajali. Bil je namreč ta petek letos ob enem cvetni ali petek M. B. sedem žalosti, pri nas še tem bolj pomenljiv, ker imamo starodavno „bratovščino M. B. sedem žalosti vernim dušam v pomoč“ in ima ravno ta dan svoj glavni shod. Vpeljana že pred 16. stoletjem je ta bratovščina slovela v daljne kraje. Udov je imela mnogo iz vseh stanov, in vsi so jo ljubili kot svojo duhovno mater, ki umirajoče sprejema v svoje varstvo in za njih dušni pokoj v večnosti skrbi. Sveti namen te bratovščine namreč je ta: 1. izprositi živim udom srečno zadnjo uro po priprošnji M. B. sedem žalosti; 2. preskrbeti umrlim udom večni mir in pokoj. Ker so se ji prvotne pravice zlasti od preteklega stoletja sem zelo kratile, je bilo treba njena pravila nekoliko izpremeniti, da se je mogla zopet redno voditi. To se je res tudi zgodilo pod nepozabnim knezoškofom Antonom Martinom Slomšekom, kojega stoletnico rojstnega dne ravno letos obhajamo.

I z j a v a.

Poslušni določbi papeža Urbana VIII. izjavljamo: čudežnim zgodbam, o katerih poroča „Venec“, pa jih cerkvena oblast še ni preiskala, dajemo samo toliko vere, kolikor je gre človeški resnicoljubnosti; tega, kar je Bog posebe razodel pobožnim osebam, nimamo za verske resnice; vse pa prepuščamo nezmotljivi sodbi svete katoliške cerkve.

Urednik.

